

Група од шест ученика, који су представљени као активисти НВО „Беосупорт“, предала је 20. октобра заштитнику грађана Саши Јанковићу захтев да се законом забрани свако физичко кажњавање деце. Једно дете-активиста је истакло да је неопходно донети закон којим би се кривично гонили родитељи због „сваког облика физичког кажњавања, укључујући и обичан шамар или физичко гуркање детета“. „Не постоји ниједна позитивна страна таквог облика дисциплиновања“, речено је, уз опаску да је тај модел понашања чак и „извор нарастајућег вршњачког насиља“!

Ова посета шесторо малих активиста заштитнику грађана била је медијски веома атрактивна. Она је привукла много више пажње од конференције за новинаре 18 НВО, у октобру прошле године. И оне су тражиле да се забрани свако телесно кажњавање деце и „хитно успостављање одговарајућих независних механизма пријављивања случајева телесног кажњавања“. Пре свих деца треба да буду та која ће да „правовремено обавесте надлежне институције“ уколико их родитељи ударе. Да би она то могла, претходно морају бити „едукована“. Зато се захтева „доследно и континуирано укључивање и учешће деце у информисање, правовремено препознавање и спречавање телесног кажњавања“.

Део тог едуковања јесте предмет „грађанско васпитање“. Већ сада се у уџбенику из овог предмета за први и други разред основне школе (стр. 33) од деце тражи да упишу да ли их је родитељ „ударио“ или „почупао за косу“. У Приручнику за наставнике, из истог предмета, затим се тражи да се са ученицима „на основу добијених одговора анализира лош однос према детету“, да се „на панолу забележи која су права детета повређена“, односно да се још једном понове „наставне јединице које се односе на кршење дечјих права од стране одраслих“ (стр. 31).

Одмах да кажем, уопште не мислим да је „батина из раја изашла“. И сам верујем да је у Србији још увек превише родитеља који своју децу радије васпитавају батинама него речима. Али, између тога да се смањи општи ниво телесног кажњавања деце и да се забрани свако телесно кажњавање деце, чак и најобичнија родитељска плушка по задњици, огромна је разлика. Конвенција УН о дечјим правима (1989) изричито забрањује злостављање деце. Али, она не забрањује родитељски ударац по задњици. У складу са тим поступа и наш Породични закон (2005). Он забрањује родитељима да „злостављају“ и „понижавају“ децу (чл. 6, 69, 81). Али, плушка по задњици никако није кривично дело. Има земаља, међутим, у којима је забрањено свако физичко кажњавање деце. Неке од тих земаља су и чланице ЕУ. И ево сада како неке НВО настоје да се и у Србији уведе иста норма и да се, затим, управо те организације промовишу као главни овлашћени чувари и заштитници овдашње деце од њихових родитеља.

Бројне опасности крију се иза оваквих захтева. Прва опасност је да сваки родитељ, само једним законским актом, постане потенцијални криминалац. Сваки родитељ зна да се деца до извесног узраста једноставно не могу ограничавати само речима. Телесна казна, за највећи део родитеља, није израз мржње или садизма према деци. Она представља жељу да се деца заштите од својих сопствених неразумних поступака који

их доводе у животну опасност. Она је, за огромну већину очева и мајки, израз апсолутне родитељске љубави и бриге. Криминализација свих родитељских телесних казни, укључив и оне најблаже и за најмлађи узраст, у супротности је са најбоље схваћеним интересима саме деце.

То што такве норме постоје у неким земљама ЕУ, никако није разлог да и ми такву норму уведемо. Склоност да се сваки детаљ живота и рада нормира, и то по правилу рестриктивно и арбитрарно, једна је од најчешћих мета критика евроскептика. Док, на једној страни, међу елитом цвета финансијски криминал и корупција најстрашнијих размера, у исто време се, опасним и безобалним нормама, које су већ у тој мери бројне и компликоване да их грађани једноставно не могу знати, обични људи претварају у криминалце. А да ли ће се такав „криминалац” процесуирати или не, зависи само од разних моћника, и њихове добре или зле воље.

Друга забрињавајућа црта јесте политичка злоупотреба деце и њихово окретање против сопствених родитеља. Шаљући оно шесторо деце код Саше Јанковића, НВО их је већ злоупотребила. Законодавство је ствар одраслих, не деце. Деца, наравно, могу да се жале на кршење својих права. Али, овде је реч о бесрамној злоупотреби деце да би се јавност изманипулисала и извршио притисак на законодавце. Шта ће тек да раде ове НВО ако се сутра донесе закон којим сваки родитељ постаје насилник? Свако од нас ће доћи у прилику да га сопствено дете пријави на часу грађанског васпитања. Свако од нас постаће предмет занимања различитих служби и НВО. Свако од нас ће бити изложен претњама да ће бити јавно дифамиран као лош родитељ и да ће му, чак, бити одузета деца. Желимо ли да живимо у таквом друштву? И како се такво друштво може назвати другачије осим – тоталитаристичко?

[објављено: 23/10/2008]